

N.F.S. Grundtvig *28de Maj*
28de Maj Morskabslæsning for Den Danske
Almue *28de Maj*

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.18, november 2021

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1839 (SJ: 625)

Teksten er etableret af Vibeke A. Pedersen

Punktkommentarer og indledning er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Jon Tafdrup og Krista Stinne Greve Rasmussen

Textredigering er skrevet af Vibeke A. Pedersen, redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Jes Fabricius Møller

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

[A:225]

28de Maj.

Det var under 28de Maj 1831 Kongen af Danmark, *Frederik den Sjette*, gjorde Alle vitterligt, at Han vilde indrette et *Folkeraad* i Riget, for at sætte baade Sig og *sine Efterkommere paa Tronen* istand til altid at faae den paalideligste Kundskab om Folkets sande Tarv; for at knytte Baandet endnu fastere mellem Kongehuset og det *kjære, trofaste* Folk, og endelig for at oplive Almeenaanden. Majestæten bestemte med det Samme: baade at Folket selv maatte frit vælge, hvem de syntes til deres *Ordførere* og Talsmænd i Folkeraadet, og at herefter skulde der hverken lægges nogen *Skat* og *Tyng* paa, ikke heller gøres mindste Skaar i Nogens Rettigheder, uden at Folkeraadet først fik det at vide, og havde, efter bedste Overlæg, sagt Kongen deres Hjærtens Mening derom, og endelig at *Folkeraadet* har Lov til baade at besvære sig over, hvad de mener, der trykker Folket, og at foreslaae nye Love og Forordninger. [A:226] Heraf følger, at *Anordningen* af 28de Maj er ikke som en

anden Forordning, der staaer i Dag og kanskee i Morgen lægges paa Hylden, men at det er en Forbedring i Danmarks *Grundlov*, der, med Guds Hjælp, skal vare Verden ud; og derfor burde den Dag, det skedte, være alle Danemænd mærkværdig, saa Efterkommerne fra Barnsbeen vidste at fortælle, hvor dejlig det gik til i Danmark, at først gav Folket af deres Kjærlighed og gode Villie Kong *Frederik den Tredie* Enevoldsmagten, og saa indrettede Kong *Frederik den Sjette* ligeledes med sin egen gode Villie et frit *Folkeraad*, for at Enevoldsmagten saalidt som muelig skulde misbruges, men flittig bruges til Folkets Velfærd og fælles Bedste. Hidindtil har Folk imidlertid ikke regnet den Dag synderlig, og det maa nødvendig komme af, at de ikke har rigtig Begreb om, hvor stor en Kongelig Velgjerning det *Folkeraad* i *Roskilde* og *Viborg* er, og hvor usigelig meget Gavn det kan gjøre, naar kun de, der har Valgret, skjønner paa den som et *adeligt* Fortrin, og seer til at vælge baade retskafne og dygtige Mænd til *Ordførere* (Deputerede) og til *Afløsere* (Suppleanter), som baade kan og vil raade paa det Heles Bedste.

Derfor skal det være mit Raad til alle gode Danemænd, og især til *Bønderne*, som Majestæten ved denne Lejlighed paa det Kjærligste har betænkt, at de ikke lader sig indbilde, *Folkeraadet* har kun lidt at betyde, saalænge der ikke er eet Stort for hele Riget, og det kunde faae samme Magt og Myndighed, som det Adelige Rigsraad havde førend 1660, saa Kongen var nødt til at gjøre, hvad de vilde have, eller kunde dog intet Godt |A:227gjøre uden med deres Forlov. Ligesom nemlig det Rigsraad var en stor Ulykke for Danmark, som vore Forfædre først blev kvit ved at give Kongen Enevoldsmagten igjen; saaledes er jeg vis paa, at et *Folkeraad*, der ikke blot skulde give Kongen gode Raad, men skulde raade over ham, vilde kun være den gamle Ulykke i en ny Skikkelse, mens jeg derimod kan forstaae, at saadant et frit *Folkeraad*, som Kongen har oprettet, vil være Danmarks store Lykke, naar blot især *Bønderne* kan lære ret at skjønne paa det. Vistnok var det ikke først 28de Maj 1831, *Frederik den Sjette* begyndte at vise, hvor grunddansk og folkelig Han er, langt mere endnu end *Valdemar den Store*, aldeles som *Frode Fredegod* og de andre *Skjoldunger*, vi læser om i gamle Bøger, for det saae Man allerede, da Han som Kronprinds fik Bøndernes *Stavnsbaand* løst; men det var dog først ved Oprettelsen af *Folkeraadet* Kongen ramte det rette Middel til at oplive Almeenaanden, det vil sige: *Danskheden* i det Hele, og skaffe baade Sig og sine Kongelige Efterfølgere paalidelig Oplysning om Folkets Tilstand, Tarv og Trang, Sindelav og Tænkemaade, Ønsker og Forhaabninger. Først herved fik nemlig *Folket* virkelig deres *Mund og Mæle* igjen, som de længe havde fattedes, mens det kun var de Kongelige Embedsmænd og de Højlærde, der skulde sige Kongen, hvad Landet skadte og hvad Folket sukkede over eller længdes efter. Nu var der vistnok ogsaa mellem Embedsmændene, baade høje og

lave, og mellem de Boglærde, baade store og smaa, altid endeel veltænkende og retskafne Mænd, som gjerne gav Majestæten den sandeste Oplysning om Landets [|A:228](#)Tilstand og de bedste Raad, de vidste; men, uden at tale om Andet, saa var de Fleste af dem ikke voxte op blandt Folk paa Landet, men i de *Latinske Skoler* og i Hovedstaden, saa de vidste kun lidt, hvordan Smaafolk egentlig havde det, og kunde tit ikke engang snakke og tale med dem, saa de rigtig forstod det. Nu derimod, da Bønder og Smaaborgere baade kan udnævne, hvem de vil til at føre Ordet for dem i Kongens Raad, og har Lov til at føre det selv, om de kan, nu fattes der aabenbar kun en Anstalt, hvor de unge Mennesker kunde faae lidt Grund i alle de Dele, som angaaer *Fædrelandet* og blive deres *Modersmaal* ordentlig mægtig, til at sige kjønt med ligefrem Tale, hvad de veed og hvad deres Betænkning er, saa havde vi Spillet gaaende, Majestæten vilde faae den paalideligste Oplysning fra alle Kanter, og vidste Embedsmændene og de Højlærde ikke før, hvad der var rigtig *Dansk* og hvad de gode Danemænd ønskede, saa fik de det at vide i *Roskilde* og *Viborg*, naar de mødtes med simple Folk, der kjendte Lidt eller Intet til udenlandske Ting og fremmede Sprog, men desmere til deres egen Bedrift og Lejlighed og alt hvad Dansk er. See, derfor gjælder det kun om, at de gode Danemænd faae Munden op, og bede Majestæten fremfor Alt om saadan en Anstalt og Indretning, hvor *Dansken* i alle Maader spiller Mester, saa Folk, uden at rives bort fra deres daglige Haandtering og gaae mange Aar i Skole, kan med Fornøjelse lære at skjønne paa baade, hvad de har og hvad de fattes, lære baade at takke Majestæten, som Han har fortjent, og at bede om hvad de veed, Han under dem godt af sit Hjærte, naar det kun bliver rigtig [|A:229](#)oplyst, at det lader sig gjøre og er godt for det Hele. Jeg har nu tænkt meget paa og skrevet om det, at saadan en Anstalt kunde der meget magelig gjøres paa *Akademiet i Soer*, saa det blev en *Kongelig Dansk Højskole*, hvor unge Mennesker af alle Stænder, efterat de hjemme havde lært en *nyttig* Haandtering, kunde tage hen, kort eller længe, og faae Beskeed om Alt, hvad der angaaer *Fædrelandet*, og da især om hvad der hører til at være en dygtig *Dansk Ordfører* i *Roskilde* og *Viborg*; men hvad, jeg er kun en Bogorm, og kan have mange *Indfald*, som jeg synes forskrækkelig godt om, uden at de derfor er gode og kan hue danske Folk i det Hele, og om derfor ogsaa Majestæten kastede et Øje i mine Bøger, saa kunde Han dog ikke vide, hvad der var *Folkets Stemme*, uden de selv vil lukke Munden op og sige, at i den Begivenhed har jeg ganske rigtig truffet deres Mening.

Kom nu bare saadant Noget istand, da skal jeg love for, Man lærte snart, hele Landet over, at skjønne paa hvilken mærkværdig Dag den 28de Maj er for os Alle, saa den kunde godt fortjene at være, hvad Man kalder en *Folkefest* eller en buden Helligdag.

Dermed mener jeg nu ingeniunde, at der skulde holdes *Præken*, naar den ikke faldt paa en *Søndag*, men da den Aarstid netop her er den muntreste af hele Aaret, da Folk sædvanlig har tilsaaet og Skoven enten staaer i sit fulde Blomster eller springer dog mere ud hvert Øjeblik, saa vilde Folk paa Landet nemt blive enige om, at det var den rette Dag til at “ride Sommer ad By” og have sig et fornøjeligt *Majgilde*, som det bedst kunde falde, og naar et |A:230saadant ligesom kom af sig selv, da var det en herlig Sag i alle Maader. Saadan et *Majgilde*, hvor Maden og Drikken var det Mindste, Majen og Munterheden, med lidt Spil og Dands, kjønne Viser og Ordskifte om Majestætens Godhed og Danmarks Vilkaar, var Hovedsagen, det vilde nemlig baade være et levende Mindesmærke om *Bondevennen* paa Tronen, den grunddanske Kong *Frederik den Sjette*, og tillige være den bedste “*Børnelærdom*” i Fædrenelandets Historie, for det Bedste, Børn kan lære i den Henseende, er at der skete noget Stort og Godt i deres Forfædres Tid, som giver dem hvert Aar en glad Dag, før de endnu kan skjønne paa det, og som de derfor heller end gjerne troer, vil være dem til megen Gavn og Glæde, naar de er bleven store og træder i deres bedste Forfædres Spor. Det er af saadanne Børn, der bliver muntre, lærvillige Ungersvende til en *Dansk Højskole*, og kun af saadanne Ungersvende bliver der igjen sindige, veloplyste Ordførere, skaarne godt for Tungebaand, Kongen og Riget og Alt, hvad der er ægte *Dansk*, inderlig hengivne!

N. F. S. Grundtvig.
